

YÜKSEKOKUL ÖĞRENCİLERİNİN YAZILI ANLATIMLARINDA NOKTALAMA İŞARETLERİNİ KULLANMAMA NEDENLERİ (DİCLE ÜNİVERSİTESİ ERGANİ MYO ÖRNEĞİ)

THE REASONS WHY STUDENTS STUDYING AT COLLEGE DO NOT USE PUNCTUATION MARKS IN WRITTEN EXPRESSIONS (THE EXAMPLE OF DICLE UNIVERSITY ERGANİ VOCATIONAL COLLEGE)

Öğr. Gör. Nurullah AYKAÇ

Dicle Üniversitesi, Türk Dili Bölümü, Diyarbakır / TÜRKİYE, ORCID: 0000-0002-0261-9769

ÖZET

Eğitim sürecinde öğrendiğimiz yazma becerisi hayatın her aşamasında işimize yaramaktadır. Anlatma becerilerinden olan yazma becerisi ile kişi kendini yazılı olarak ifade eder. Eğitim sürecinde verilen yazma becerisi eğitiminin temel amacı kişinin duygu ve düşüncelerini, doğru ve düzgün ifade etmesini sağlamaktır.

Kişinin kendini yazılı olarak ifade etmesi kişisel, toplumsal ve uğraşsal bir zorunluluk olarak görülmektedir. Kişi, yazma eylemi ile başka insanlarla iletişime geçiyorsa kişisel; herhangi bir konuda birilerine bilgi vermek, birilerini aydınlatmak amacıyla kullanıyorsa toplumsal; yaşamı boyunca uğraştığı iş ile ilgili veya farklı bir sebeple yazı yazmak durumunda kalıyorsa uğraşsal bir zorunluluktur.

Doğru ve etkili anlatım, kendiliğinden ortaya çıkan veya doğuştan gelen bir beceri değil aksine kişinin eğitim sürecinde dilin kurallarını kavrayıp bu kuralları yazılı anlatımlarına uygulaması ile ortaya çıkmaktadır. Yazılı anlatımlarda duygu ve düşünceleri istenilen şekilde aktarmak yani yazının anlaşılmasını sağlamak noktalama işaretlerinin doğru ve yerinde kullanılmasına bağlanabilir. Bu nedenle yazılı anlatımlarda noktalama işaretlerinin dilin ezgi ve sözdizimi özelliklerine göre kullanmak önemli görülmektedir.

Doğru ve etkili yazılı anlatımların birçok özelliği barındırması gerekir. Bu temel özelliklerden bir tanesi de noktalama işaretlerini kullanmak olarak söylenebilir. Eğitim ortamlarında öğrencilerin noktalama işaretlerini kullanılmamasından kaynaklanan anlama ve anlatım sorunları sıkça görülebilmektedir.

Bu çalışmada Dicle Üniversitesi Ergani Meslek Yüksekokulu öğrencileri örneğinde, öğrencilerin yazılı anlatımlarında neden noktalama işaretlerini kullanmadıkları tespit edilmeye ve bu soruna çözüm bulunmaya çalışılmıştır.

Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden görüşme yöntemi kullanılmıştır. Veri toplamak için görüşme formundan yararlanılmış sonrasında veriler toplandıktan sonra içerik analizi ve betimsel analiz tekniklerinden faydalanılmıştır. Verilerin kategorize edilmesinde tümevarımcı yaklaşımı esas alınmıştır. Araştırmada elde edilen veriler yorumlanarak değerlendirilmiş, bu çalışmada ve benzer çalışmalarda elde edilen sonuçlar da göz önünde bulundurularak ifade edilen sorun için çözüm yolları ortaya konmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yazılı anlatım, Noktalama işaretleri, Yazma becerisi.

ABSTRACT

The writing skill which we learn in the teaching process is beneficial to us at every stage of our life. The person expresses himself in writing via writing skill which is one of the narrative skills. The main purpose of teaching writing skill given during education process ensure to express one's feelings and thoughts in a proper and correct way.

It is seen as personal, social and occupational necessity expressing himself via writing. If the person communicate with other person by writing, it is personal necessity; if the person give someone information on any topic in order to enlighten, it is social necessity; if you have to write something about your work engaging in during your life or a different reason, it is occupational necessity.

Correct and effective expression is not a spontaneous or innate skill; on the contrary, it is emerged that the person learns the rules of the language during the education process and applies these rules on writing. Transferring emotions and thoughts in written as desired form, namely making the text understandable can connect to use punctuation marks in correct way. Therefore, it is important to use punctuation marks according to the features of the language of melody and syntax in writing. Written expression which is correct and effective must have many features. It can be said that one of these basic features is to use punctuation marks. There are comprehension and expression problems in the educational environment due to the fact that students do not use punctuation marks.

In this study, example of Dicle University Ergani vocational college student, it was tried to find out why students did not use punctuation marks in written expressions and to find a solution to this problem.

In the study, interview method was used from qualitative research methods. The interview form was used to collect data; after the data were collected, content analysis and descriptive analysis techniques were used. Inductive approach was being used to categorize data. The data obtained in the study were interpreted and evaluated; tried to put forward solutions for the problem expressed by taking into account similar studies and the results obtained in these studies.

Keywords: Written expression, Punctuation marks, Writing skills, Turkish Education.

1. YAZILI ANLATIM

İnsanlar duygu ve düşüncelerini genellikle yazarak veya konuşarak ifade ederler. Konuşma eğitim öğretim öncesinde öğrenilirken yazmak için belli bir eğitmeden geçmek gerekmektedir. Anlatma becerileri kapsamında kabul edilen konuşma ve yazma becerisi ana dili eğitiminin en temel amacı olan öğrencilerin duygu ve düşüncelerini, doğru ve düzgün ifade etmesini amaçlar. Eğitim ve tecrübe ile geliştirilebilen yazma becerisi konuşmaya göre planlı, kalıcı, düzenli ve bütüncüdür. Kişinin kendini doğru ve amacına uygun olarak ifade etmesinde en etkili araçlardan biri olan yazma; dinleme, okuma ve konuşma becerilerinden sonra gelen ve üst düzey becerileri kapsayan en zor beceri olarak ifade edilir (Keklik, 2016: 87).

Bireyin kendini yazılı olarak ifade etme eylemi kişisel, toplumsal ve uğraşsal bir gereksinimdir. Yazma eylemi, başka insanlarla iletişim kurmak için kullanıldığından kişisel; herhangi bir konuda insanları bilgilendirdiği, onlara yön verdiği ve onları aydınlattığı için toplumsal; hangi meslek grubuna dâhil olursa olsun kişi, bir şeyler yazmak durumunda kaldığı için uğraşsal bir ihtiyaç olarak görülür (Arıcı ve Ungan, 2015: 4).

Yılmaz (2008: 203), düşünmenin belli bir birikim sonucu ortaya çıkan ürünler toplamı olduğunu belirtir ve yazma eyleminin düşünmeyi gerektiren bir süreç olduğunu dile getirir. Hedef kitle olan öğrencilerin, konuşma ve düşünme becerilerini etkili kullanabilmeleri onların kurallara uygun bir yazılı üretim ortaya koymalarını sağlar. Ne yazacağını ve nasıl yazacağını planlayan öğrenci daha sağlıklı yazacak ve daha güzel bir eser ortaya koyacaktır.

Günümüzde insanlar arası fikir alışverişleri artık sınır tanımaz hâldedir. Bu nedenle yazma çalışmalarını iş yaşamında olduğu kadar toplumsal yaşantıda da bir sorumluluğa dönüşmüştür (Özdemir, 1979: 10-11).

Yazı, insanların bilinen tarihinden günümüze kadar olan günlük hayatını, alışkanlıklarını, sanatsal faaliyetlerini, kültürünü ölümsüzleştirir. Ayrıca yazı ile kayıt altına alınan her ne varsa tüm dünyaya da yayılabilir, kuşaktan kuşağa da aktarılabilir. (Adalı, 2004: 31). Türkçe Sözlük'te (2005: 2418) yazı "Düşüncenin belli işaretlerle tespit edilmesi, yazmak işi. Düşünceyi tespiti yarayan işaretler düzeni, alfabe." şeklinde tanımlanmaktadır.

Aktaş ve Gündüz (2002: 62-64), yazılan yazılarda bilgi vermenin yeterli olmayacağını bu nedenle yazıyı okuyanın zevk almasını sağlamak için bazı hususların göz ardı edilmemesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Buna göre yazı yazacak öğrencinin ana dilinin kurallarını iyi bilmesi ve yazılarında bunu güzel ve yerinde kullanması gerekir. Yazılı anlatımı oluştururken dikkat edilecek bir başka husus da öğrencinin üslubudur. Yazıyı yazan öğrenci düşüncelerini yazıya aktarırken sözcüklerden faydalanır. Kullandığı sözcükleri de bakış açısına, yazının türüne, anlatım tarzına göre belirler ve böylece kendine has bir üslup belirlemiş olur. Gözlem yapmak da etkili ve güzel bir yazı oluşturmada önemli başka bir husustur. Yazı yazan öğrenci öğrendiklerini, tabiatın ve hayattan aldığı her malzemeyi yeri geldiği zaman kullanmak için depolar. Bu gözlemler ve gözlemlerin işlenmesiyle ortaya çıkan ayrıntılar yazılı anlatımda önemli bir yer tutar. Bilgi edinmek, biriktirmek için yaptığımız okumalar da başarılı ve etkili yazılı anlatımların vazgeçilmez hususlarından biridir. Başka önemli bir nokta da düşünme eylemidir. Yazılı anlatımı oluşturan öğrenci gözlemleri ve okumalarıyla biriktirdiklerini zihninde işler. Bu zihinsel faaliyetler,

öğrencinin yazılı anlatımlarında daha üretken olmasını sağlar ve böylece başarılı bir yazı ortaya çıkabilir.

İlk yazma çalışmaları, öğrencinin okula başlamasıyla öğretmenin yardımı ve yönlendirmesi ile olmaktadır. Bir süre bu şekilde yapılan çalışmalar sonraki yıllarda öğrenci tarafından bağımsız olarak sürdürülebilmektedir. Kendi kendine yazmaya başlayan öğrenci; gördüğünü, duyduğunu, düşündüğünü ve yaşadığını yazılı olarak ifade eder. Bu yazılarda cümlelerdeki kelime sayısı ve yazılardaki cümle sayısı her geçen yıl artış göstermektedir (Kavcar vd. 1995: 60). Böylece öğretmen rehberliğinde başlayan yazı çalışmaları gün geçtikçe daha verimli bir şekilde devam etmektedir.

Öğrencilerin yazma becerisini sevmeleri ve bu beceriyi severek yapmaları kaliteli yazılı anlatım ürünleri elde etmek bakımından önemlidir. İlk zamanlarda yazılı anlatımın verimli ve kararında yapılmaması öğrencilerin yazılı anlatıma karşı önyargılı olmalarına neden olabilmektedir. Bu nedenle yazma çalışmalarının öğrencilerin seviyelerine uygun, ilgilerini çekebilecek ve kendilerini rahat ifade edebilecekleri konulardan seçilmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir. Dinleme/izleme, konuşma ve okuma becerilerinde olduğu gibi yazma becerisinde de uygulama yapmanın yararlı olduğu görülmektedir.

1.1. Yazma Becerisinin Önemi

“Söz uçar, yazı bâki kalır.” ifadesi yazma becerisinin önemini ve varoluş sebebini net bir şekilde ifade eder. Yazma becerisi bilinenleri, öğrenilenleri açığa çıkarma, somutlaştırmadır. Yaman’ın (2013: 86-88) ifadelerinden yazılı anlatım becerisinin önemi şu şekilde özetlenebilir: Yazılı anlatım, duyu ve düşüncelerin dışı vurumu olduğu için bir ihtiyaç olarak kabul edilebilir. Kişisel ihtiyaçlar da insanların hayatlarını devam ettirmede önemli bir yer tutar. Yazı yazan kişi toplumsal olarak bazı sorumlulukları üstlenmiş demektir. Bu nedenle yazma becerisi toplumsal bir sorumluluk olduğundan önemlidir. Tarihin ilk dönemlerinden başlayarak insanlar kendilerini birtakım sembollerle, işaretlerle ifade etmeye çalışmışlardır. Bu durumda yazmak yaşamın gereklerinden biri olduğundan hayati bir mecburiyettir ve bu nedenle önemlidir. Yazılı anlatım becerisi geliştirilebilir bir beceri olduğu için yazılı anlatımla kişi kendini de geliştirmiş olur, bu nedenle önemlidir. Yazılı anlatımın merkezi, hayal gücü ve gözlem yeteneğinin de merkezi olan beyindir. Dolayısıyla kıvrak bir zekâ, saf, temiz, nesnel bir bakış açısı gerektirdiği için yazılı anlatım önemlidir. Yazılmayan bilgiler, düşünceler uçup gittiği için yazmak, uygarlık demektir ve medeniyetin temelini oluşturur.

Yazma becerisi iyi olan bir öğrenci; bilgiyi transfer etmeyi, kendi düşünceleri ile bilgiler arasında bağlantı kurmayı ve metnin yapısında tutarlılığı sağlamayı daha iyi yapacaktır. Yazılı anlatım becerisinin gelişmesiyle birlikte öğrencilerde estetik bir duyarlılık ön plana çıkmakta, yazılı anlatımın ilim olarak algılanma durumu, yerini sanatsal bir duruş ve duyuya bırakmaktadır (Ungan, 2007: 462).

Yaşamın her alanında her devresinde yazma çalışmalarına ihtiyaç duymak onu yaşamsal gereksinimlerden yapmıştır. Günümüzde düşünce alışverişinin gelişmesiyle yazma çalışmaları iş ve uğraş yaşamında olduğu kadar, toplumsal yaşam içinde de bir sorumluluk hâline gelmiştir (Özdemir 1979: 10-11). Öğrencilerin eğitim öğretim yaşamlarının her döneminde ve öğrencilikten sonraki yaşamlarında yazılı anlatıma ihtiyaç duymaları okul döneminde yazma becerisinin kazandırılabilmesini daha da önemli kılmaktadır. Yazma becerisi ile insanlar duyu ve düşüncelerini aktarırken aynı zamanda bazen de sahip olduğu yetenekleri sergilemek isteyen kişilerin bu isteği yerine gelmiş olur. Aktaş ve Gündüz (2002: 61), insanların doğası gereği sahip oldukları yetenekleri sergilemek istediklerini ve bunun bir şekilde insanın içindeki enerjinin boşalması olarak görülebileceğini aktarırlar. Ayrıca güzel bir şekilde yapıldığında estetik haz uyandırması yönüyle de önemli olan yazma eylemi insanlar arasında iletişimi sağlamaktadır. Balcı ve Melanlıoğlu (2016:124), her metnin amacının iletişimi geliştirmek olduğunu ve doğru kullanımların iletişimin devamlılığını sağlaması bakımından önemli olduğunu vurgulamışlardır. Ayrıca yazılı üretimlerin okullarda edinilen bilginin hayata taşınmasında da önemli bir yeri olduğu ifade edilebilir.

Yazının hükmettiği alan ve zaman, sözün hükmettiği alan ve zamana göre çok daha geniş olduğu (Özkan, 2009: 188) ifadesi yazılı anlatımın ve yazılı anlatım becerisinin önemini bir kez daha göz önüne sermektedir.

1.2. Yazılı Anlatımı Oluşturma Süreci

Yazma becerisi bilişsel becerilerin geliştirilmesi ile yakından ilgili olduğundan kısa süre içinde kazanılamayabilir. Bunun bir sebebi de yazılı üretim oluşturma sürecinin öncelikle öğrencinin beyninde yapılandırılmasıdır. Öğrenci, yazmayı planladığı konu ile ilgili duygu ve düşünceleri beyninde bir sınırlandırmaya, sınıflandırmaya, sıralamaya tabi tutarak düzenler ve yazma kurallarını göz önünde bulundurarak yazar (Kırkkılıç ve Akyol, 2007: 56).

İnsan sosyal bir varlık olduğundan kendisini her ortamda ifade etme ihtiyacı duyar. Kendisini ifade eden birey bunu bazen sözlü bazen de yazılı olarak yapar. İnsanların konuştukları dili geliştirmesini ve daha etkili kullanmasını sağlayan yazılı anlatım çalışmaları (Arıcı ve Urgan, 2015: 4) bir süreç şeklinde gelişir. Duygu ve düşüncelerimizi yazılı veya sözlü olarak ifade ederken belli bir plan içerisinde yapmaya çalışırız. Etkili ve başarılı bir yazılı anlatım yapmak istiyorsak öncesinde bazı hazırlıklar yapmak faydalı olacaktır.

Yazı yazmanın amacını, okuyucuya duygu ve düşünceyi gözlem ve bilgi birikiminden yararlanarak güzel, doğru ve etkili biçimde yansıtmak olarak belirten Aktaş ve Gündüz (2002: 165), bu yansıtma eyleminin sadece bilgi vermekle sınırlı olmayıp aynı zamanda okurun zevk almasını sağlamaya yönelik çok yönlü ve karmaşık bir etkinlik olduğunu ifade etmiştir. Bunun gerçekleşmesi için de ana dilini kullanma becerisi, bireysellik/ üslup, gözlem yapmak, okumak, düşünmek gibi bazı hususların yanında yazılı anlatım sürecinde konu, ana fikir, yazma amacı, plan, başlık ve anlatım büyük önem taşımaktadırlar.

Yazının bütününde olduğu gibi paragraflarda da plan, giriş, gelişme ve sonuç şeklindedir. Arıcı ve Urgan (2015: 13), metni oluşturan paragrafların taşınması gereken özellikleri, içerik ve dil bilgisi yönünden olmak üzere iki başlık altında ifade etmiş ve dil bilgisi yönünden noktalama işaretlerinin kullanımına, kullanırken doğru kullanmaya dikkat çekmişlerdir.

2. NOKTALAMA İŞARETLERİ

TDK, noktalama işaretlerini, “*duygu ve düşünceleri daha açık ifade etmek, cümlelerin yapısını ve duraklama noktalarını belirlemek, okumayı ve anlamayı kolaylaştırmak, sözün vurgu ve ton gibi özelliklerini belirtmek üzere kullanılır. Noktalama işaretlerinden nokta, virgül, noktalı virgül, iki nokta, üç nokta, soru, ünlem, tırnak, ayraç ve kesme işaretleri ait oldukları kelimelere bitişik olarak yazılır ve kesme dışındaki işaretlerden sonra bir harf boşluğu ara verilir.*” (2018) şeklinde ifade etmiştir.

İnsanlar, tarih boyunca karşılaştıkları her şeyi somutlaştırmaya, görünür kılmaya çalışmışlardır. Bu doğrultuda sesi mekâna indirgeyerek yazı denilen çeşitli sembollerle onu kontrol altına almak istemiştir. Bunun devamında da noktalama işaretleri kullanılmaya başlanmıştır (Onan, 2006: 148). Bu çabalar sonucu duraklamalarla, vurgu ve tonlamalarla ayarlanan sesler yazıda da belli işaretlerle sağlanmaya çalışılmıştır.

Tarihi süreçte noktalama işaretleri, ilk zamanlar, karışma ihtimali olan ifadeleri ayırmak, karışıklığa neden olmamak için kullanılmıştır. Sonraki aşamada ise duygu ve düşüncelerin aktarılmasına yardımcı olabilecek işaretler geliştirilmiştir. Türkçe ile diğer diller arasında noktalama işaretlerinin kullanımında bazı farklılıklar olsa da genelde bütün dillerde ifade edilmek istenileni doğru bir şekilde anlatmak ortak amaçtır (Atasoy, 2010b: 824). Böylece ifade edilen duygu ve düşüncelerin doğru anlaşılması sağlanmaya çalışılmıştır.

Kurallara uygun kullanılan noktalama işaretleri, anlatımın doğru ve eksiksiz olmasını sağlarken (Yağmur Şahin ve diğerleri, 2011: 258) bunun yanı sıra yazarın zihnindekileri tam ve doğru bir şekilde aktarabilmesi; okuyucunun da metni doğru algılayıp anlaması bakımından önemli (Bayram ve Erdemir, 2006: 142) görülmüştür. Noktalama işaretleri, cümlelerin öğelerini, iç cümle, ara cümle ve yan cümleleri bir birinden ayırdığı; cümlelerdeki vurgu, ezgi ve durakları belirlediği için de yazının anlaşılmasını kolaylaştırır (Uludağ, 2002: 102). Noktalama işaretleri böylece hem yazarın hem de okuyucunun işini kolaylaştıran önemli işaretlerdir.

Yazılı anlatımlarda noktalama işaretlerinin doğru kullanılması yazıdaki mesajın doğru anlaşılmasının yanı sıra anlamı kuvvetlendirmeyi ve anlatıma güç katmayı da sağlar. Bunun sonucu olarak da ortaya

konulan yazılı ürünlerin niteliğinde (Göçer, 2010: 185) gözle görülür gelişmeler gözlemlenebilecektir. Bu durumda noktalama işaretlerinden yoksun bir yazılı anlatımın amacına ulaşması zor görünmektedir.

Bu konuda yapılan bir araştırmada, öğrencilerin yazılarında çok fazla noktalama işareti hatası yaptığı (Ayyıldız ve Bozkurt, 2006: 49) ifade edilmiştir. Yazma becerisinin gerçekleşebilmesinin önemli bir koşulunun da noktalama işaretlerini doğru kullanmak (Sever ve Memiş, 2015: 3) olduğu kabul edildiğinde, bu durum önemli bir eksiklik olarak görülmektedir. Özkara ve İzci (2013: 3), noktalama işaretlerinin yazılı anlatımın temel yapı taşları olduğunu ve doğru kullanılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Noktalama işaretlerinin doğru kullanılması okur ile yazar arasındaki iletişimin doğru bir şekilde gerçekleşmesinde kilit nokta olduğunu ifade etmişlerdir.

Noktalama işaretleri cümlelerin anlamını düzenlerken bunun yanı sıra bazı noktalama işaretleri anlam değeri de taşıyabilmektedirler. Soru işareti, ünlem, üç nokta, virgül cümlelerin vurgusunu belirlemede önemli bir role sahip oldukları için buldukları cümlelerin anlamlarını düzenler, bu nedenle bu noktalama işaretleri anlam değeri taşırlar. Aynı zamanda noktalama işaretleri sesli okuma ve konuşma sırasında sesin hızında, tonunda, şiddetinde, değişiklik yapılması gereken yerlerde kullanılıyorsa ses değeri taşıdığı da söylenebilir (Ağca, 1999: 97).

Noktalama işaretlerinin kullanımındaki temel sebeplerden biri okunan metnin daha iyi anlaşılmasını sağlamaktır. Bu durum da okuma – anlama süreci ile ilişkilendirilebilir. Okuma, yazılı metnin zihinde çözümlenmesi ile gerçekleşirken anlama ise kelimelerin çözümlenmesinin yanı sıra cümleyi oluşturan anlam öbeklerinin de beyinde ayırt edilmesi gerekmektedir. İşte noktalama işaretleri, okuma ve anlama sürecinde anlamı bilişsel olarak yönlendirmeleri ve dildeki anlamlı ses dizgelerinin oluşturduğu anlam öbeklerini beynin anlayabileceği bir formata dönüştürmeleri bakımından önemli bir görev üstlenmiş olurlar. Özellikle şiir gibi duygu ve düşünce yoğunluğu fazla olan edebî türlerde, noktalama işaretlerinin okuma - anlama sürecinde önemli bir etkisi vardır (Onan, 2006: 149-150).

3. YÖNTEM

Bu çalışmada, Dicle Üniversitesi Ergani Meslek Yüksekokulu örneğinde öğrencilerin yazılı anlatımlarında neden noktalama işaretlerini kullanmadıkları tespit edilmeye çalışılmış ve bu soruna çözüm bulunmaya çalışılmıştır.

Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden görüşme yöntemi kullanılmış, veri toplamak için görüşme formundan yararlanılmıştır. Dicle Üniversitesi Ergani MYO'da bulunan Bilgisayar programcılığı, Muhasebe ve İşletme bölümünden random yöntemi ile seçilen 40 öğrenciye dört sorudan oluşan görüşme formu verilmiştir. Veriler toplandıktan sonra içerik analizi ve betimsel analiz tekniklerinden yararlanılmıştır. Verilerin kategorize edilmesinde tümevarımcı yaklaşım esas alınmış ve elde edilen veriler yorumlanarak değerlendirilmiştir. Benzer çalışmalar ve bu çalışmalarda elde edilen sonuçlar da göz önünde bulundurularak ifade edilen sorun için çözüm yolları ortaya konmaya çalışılmıştır.

4. YAZILI ANLATIMLARDA NOKTALAMA İŞARETLERİNİN KULLANILMAMA NEDENLERİ

Öğrencilerin yazılı anlatımlarında neden noktalama işaretlerini kullanmadıklarını tespit etmek için sorulan sorular ve verdikleri cevapların yorumlanması aşağıdaki şekildedir.

1. Hangi noktalama işaretlerini biliyorsunuz? Adlarını yazınız.

Bütün öğrenciler nokta, virgül, soru işareti, ünlem işareti, noktalı virgül, iki nokta, üç nokta ve kesme işaretini yazmışlardır. Geriye kalan diğer noktalama işaretlerini (kesme işareti, tırnak işareti, tek tırnak işareti, yay ayraç, köşeli ayraç, kısa çizgi, uzun çizgi, eğik çizgi, denden işareti) ise kimi öğrenci kullanmış kimisi kullanmamıştır.

2. Bildiğiniz noktalama işaretlerinin nerelerde kullanıldığını biliyor musunuz? (Noktalama işaretlerinin nerelerde kullanıldığı hakkında yeterli bilginiz var mı?)

40 öğrencinin 23 tanesi (% 57,5) adını bildikleri noktalama işaretlerinin nerede kullanıldığını tam olarak bilmediklerini ifade etmişlerdir. 12 öğrenci (% 30) adını bildikleri noktalama işaretlerinin nerede kullanıldığını kısmen bildiklerini ifade etmişlerdir. 5 öğrenci (% 12,5) adını bildikleri noktalama işaretlerinin çoğunun nerede kullanıldığını bildiklerini ifade etmişlerdir.

Bu durumda öğrencilerin çoğu noktalama işaretlerinin adını bilse de nerede kullanıldığını bilmemektedirler.

3. Noktalama işaretlerinin yazılı anlatımdaki önemi nedir?

Öğrencilerin hepsi (% 100) noktalama işaretlerinin yazılı anlatımda önemli olduğunu ifade etmişlerdir. Öğrenciler yazılı anlatımda noktalama işaretlerinin kullanılmaması durumunda anlam karışıklığı olabileceğini ifade etmişlerdir. Ayrıca noktalama işaretlerinin yazının hem okunmasını hem de anlaşılmasını kolaylaştırdığını ifade etmişlerdir.

4. Yazılı anlatımlarınızda noktalama işaretlerini kullanmama nedenlerini yazınız? (Neden noktalama işaretlerini kullanmıyorsunuz?)

Görüşme formunu dolduran 40 öğrencinin 34'ü (% 85), noktalama işaretlerinin nerede kullanılacağı hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıklarını, bu nedenle de kullanmaktan kaçındıklarını ifade etmişlerdir. Bunun yanı sıra üç öğrenci (% 7.5) yanlış kullanmaktansa hiç kullanmamayı tercih ettiğini, iki öğrenci (% 5) noktalama işaretlerini kullanmanın akıllarına gelmediğini ve 18 öğrenci (% 45) kısa mesaj, sosyal medya vb. alanlarda noktalama işaretlerini kullanmadıkları için yazılarında da kullanmadıklarını ifade etmişlerdir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Öğrencilere uygulanan görüşme formlarının değerlendirilmesi sonucunda ortaya konan problem ve bulgular, konu ile ilgili yapılmış Uludağ (2002), Ekinci Çelikpazu (2006), Ayyıldız ve Bozkurt (2006), Avcı (2006), Eyüp ve Yurt (2007), Arıcı ve Urgan (2008), Karagül (2010), Demir (2013), Kaya (2016) gibi bazı çalışmaların bulgularıyla paralellik göstermektedir.

Arıcı ve Urgan (2008, 321), öğrencilerin genel olarak noktalama işaretlerinin kullanım yerlerini teorik olarak bildiklerini ancak uygulamada bunu pratiğe dökemediklerini ifade etmiştir. Bu bilgiden hareketle noktalama işaretlerinin yanlış kullanılmasının veya hiç kullanılmamasının nedeni uygulama eksikliği olduğu ifade edilebilir. Noktalama işaretlerini uygulayabilecekleri çeşitli etkinliklerle, ders içi veya ders dışı yazılı metin oluşturma çalışmaları ile noktalama işaretlerinin kullanımının sağlanmasının katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Noktalama işaretlerinin kullanımındaki bu sorunlardan biri de elbette kazanımların yeterli düzeyde öğrenilmemesi (Demir, 2013: 52) olarak söylenebilir. Fakat eğitim öğretim sürecinde bu kazanımları aldığı halde yazma alışkanlığı olmadığı için noktalama işaretlerini uygulama fırsatı bulmayanların da olduğu görülmektedir. Öğrencilerin eğitim ve sosyal hayatlarında yazma alışkanlığına sahip olmamaları, yazılı metin üretmemeleri noktalama işaretlerine ihtiyaç duymamalarına neden olabilmektedir. Yazı yazma alışkanlığı edinen kişi dolayısıyla noktalama işaretlerini de kullanmaya başlayacaktır. Bu nedenle noktalama işaretlerinin öğrenilmesi ve kullanılması ile yazı yazma alışkanlığının oluşması arasında olumlu bir ilişkiden söz edilebilir. Karadağ ve Kayabaşı (2013: 19) da verilen bilgiye paralel olarak sınıf öğretmeni adaylarının yazmayı engelleyen etmenler üzerine yaptıkları çalışmada, yazılı anlatımlarda noktalama işaretlerinin eksik veya yanlış kullanılma sebebinin, yazma alışkanlığının olmamasına bağlamaktadırlar.

Görüşme formlarındaki verilere göre öğrenciler, genel olarak noktalama işaretlerinin adlarını ve kullandıkları yerleri teorik bilgi olarak biliyor fakat uygulamada nasıl kullanacakları hakkında yeterli bilgiye sahip değiller. Ayrıca noktalama işaretlerini, yanlış kullanma kaygısıyla hiç kullanmamayı tercih eden öğrencilerin de olduğu tespit edilmiştir. Bu durumun sebebi eğitim sürecinde öğrencilere noktalama işaretlerinin nerede kullanılacağını ve kurallarının ezberletilip uygulama yapılmaması olarak görülmektedir. Teoride verilen fakat uygulamada eksiklikler görülen noktalama işaretleri konusunun yeterli düzeyde kazandırılması için çeşitli uygulamalarla bilgi düzeyinin kazanım düzeyine geçirilmesine önem verilmesi faydalı görülmektedir.

Temizkan'ın (2008: 50-51) da ifade ettiği gibi okullarda yazım ve noktalama ile ilgili çalışmalar yapılmasına rağmen bunların çok az bir kısmı sınıfta okutulup yanlışlar hakkında bilgi verilmektedir. Bu nedenle öğrenciler, yazılarındaki hataları bilemediklerinden düzeltme fırsatı da bulamıyorlar. Hamzadayı, Çetinkaya (2013: 140) ve Yılmaz (2012: 328) da dikte çalışmaları ve sonrasında bu çalışmaların gözden geçirilip düzeltmeler yapmanın önemli olduğunu vurgulamışlardır. Dolayısıyla bu

tip uygulamalarla öğrenciler, sonraki yazılı anlatımlarında daha dikkatli davranacak ve noktalama işaretlerini doğru kullanmaya gayret edeceklerdir. Bunun yanı sıra yanlış öğrenmeler de bu şekilde daha kolay fark ettirilir ve düzeltilir. Sınıf içinde veya ödev olarak yazdırılan yazıların kontrol edilmesi, kısmen de olsa sınıf içinde değerlendirme yapılması ve öğrencilere geri dönüt verilmesi ile noktalama işaretlerini daha doğru bir şekilde kullanmayı sağlayacağı düşünülmektedir.

Öğretmen kılavuz kitaplarında noktalama işaretlerinin önemine ve mantığına vurgu yapıp öğrenci kitaplarındaki etkinliklerde de dikkat çekici çalışmalara yer verilmelidir. Noktalama işaretlerinin kavratılması için çeşitli bulmacalar, drama çalışmaları, noktalama işaretlerinin hikâyeleri vb. etkinlikler hem akılda kalıcı hem de dikkat çekici olabilir. Belirtilenlere ek olarak eğitim sürecinde farklı çalışmalarla noktalama işaretlerinin uygulamaya geçirilmesi sağlanmalıdır.

Noktalama işaretlerinin yazılı anlatım için önemli olduğu ve kullanılmaması durumunda doğru ve etkili bir anlatımın gerçekleşmeyeceği vurgulanmalıdır. Bu şekilde noktalama işaretlerinin gereksiz olduğu veya 'olmasa da olur' anlayışı ortadan kaldırılır. Öğrencilerin telefon, bilgisayar, tablet vb. elektronik ortamlardaki yazışmalarında imlâ ve noktalama kurallarına uymalarını sağlamak amacıyla bu tip ortamlarda yazılmış ve komik, yanlış anlaşılmalara sebep olabilecek kısa metin örnekleri sınıf içinde gösterilebilir. Bu örneklerden hareketle elektronik ortamlarında da noktalama işaretlerinin önemine dikkat çekilebilir.

Noktalama işaretleri ile okunan metnin daha doğru anlaşıldığı ve dolayısıyla noktalama işaretlerinin okuma – anlama süreci ile ilişkili olduğu düşünüldüğünde okuma çalışmalarının da noktalama işaretlerinin öğrenilmesinde önemli bir yeri vardır. Yazma çalışmalarının yanı sıra okuma çalışmaları ile de noktalama işaretlerinin etkililiği ve önemi dikkate sunulabilir. Okunan metinlerde ve kitaplarda noktalama işaretlerinin kullanım yerlerine dikkat eden öğrenci bunu kendi yazılarına da yansıtacaktır. Bu nedenle kitap okuma alışkanlığının kazandırılması, noktalama işaretlerinin doğru kullanılmasında faydalı görülmektedir.

Belirtilenlerin yanı sıra noktalama işaretlerinin doğru kullanımının sağlanması için öncelikle ilkokuldan başlayarak öğretmenlerin bu konuda donanımlı olması gerekli görülmektedir. Öğretmenlerin sadece bu konunun işlendiği zaman diliminde değil eğitim öğretim sürecinin her aşamasında, öncelikle kendilerinin noktalama işaretlerini kullanarak örnek olmaları önemli görülmektedir. Yeterli donanıma sahip öğretmenlerin, eğitim öğretim sürecinde noktalama işaretlerinin öğretiminde alışılmışın dışında farklı yöntem ve teknikleri kullanmalarının faydalı olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- ADALI, O. (2004). *Anlamak ve Anlatmak* (2. Baskı), Pan Yayıncılık, İstanbul.
- AĞCA, H. (1999). *Yazılı Anlatım*, Gündüz Eğitim ve Yayıncılık Öğretmen Kitapları Serisi, Ankara.
- AKTAŞ, Ş., GÜNDÜZ, O. (2001). *Yazılı ve Sözlü Anlatım Kompozisyon Sanatı*, Akçağ Yayınları, Ankara.
- ARICI, A. F., UNGAN, S. (2015). *Yazılı Anlatım El Kitabı*, Pegem Akademi Yayınları, Ankara.
- ARICI, A. F., UNGAN, S. (2008). İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Çalışmalarının Bazı Yönlerden Değerlendirilmesi, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 20, ss.317-328.
- ATASOY, F. O. (2010a). Noktalama İşaretlerinin Tarihi, *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Cilt 5/2, s.823-861.
- ATASOY, F. O. (2010b). *Türkçede Noktalama*, Özel Kitaplar, İstanbul.
- AYYILDIZ, M. ve BOZKURT, Ü. (2006). "Edebiyat ve Kompozisyon Eğitiminde Karşılaşılan Sorunlar", *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, S. 4 (1), s. 45-52.
- AVCI, E. (2006.) İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Yaptıkları Yazılı Anlatım Yanlışlarının İncelenmesi (Muğla İli Örneği), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçenin Eğitimi ve Öğretimi Anabilim Dalı, Ankara.

- BALCI, M., MELANLIOĞLU, D. (2016). Yabancı Öğrencilerin Türkçe Yazma Becerilerinin Bağdaşıklık Ölçütleri Bağlamında Değerlendirilmesi, *Akademik Araştırmalar Dergisi*, Sayı: 67, s.115-128.
- BAYRAM, Y. ve ERDEMİR, A. (2006). Amasya'daki İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin İmlâ Kurallarını Kullanma Düzeyleri Üzerine Bir Değerlendirme. *Milli Eğitim Yayınları*, 171, s. 140-155.
- DEMİR, T. (2013). Yazma becerisine yönelik kazanımların ortaokulda gerçekleşme düzeyi, *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları*, 1(1).
- EKİNCİ ÇELİKPAZU, E. (2006). Erzurum Merkez İlçe İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerileri Üzerine Bir İnceleme, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Erzurum.
- EYÜP, B. ve YURT, S. U. (2007). Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerileri Üzerine Bir İnceleme, *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, ss. 51- 66.
- GÖÇER, A. (2010). Türkçe Öğretiminde Yazma Eğitimi, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt 3, Sayı 12, s. 178-195.
- HAMZADAYI, E. ve ÇETİNKAYA, G. (2013). Dikte Uygulamalarının 5. Sınıf Öğrencilerinin Yazım ve Noktalama Kurallarını Uygulama Becerilerine Etkisi, *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 9, Sayı 3, s.133-143.
- KARADAĞ, R., KAYABAŞI. B. (2013). "Neden Yazı Yazmıyoruz": Sınıf Öğretmeni Adaylarının Yazmayı Engelleyen Etmenlere İlişkin Görüşleri (Adıyaman Üniversitesi Örneği), *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 15, Sayı 1, ss. 1-32.
- KARAGÜL, S. (2010). İlköğretim6-8. Sınıf Öğrencilerinin Türkçe Dersi Öğretim Programında Belirtilen Yazım ve Noktalama Kurallarını Uygulayabilme Düzeyi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Türkçe Öğretmenliği Programı Yüksek Lisans Tezi, İzmir.
- KAVCAR, C., OĞUZKAN, F., SEVER, S.(1995). *Türkçe Öğretimi*, Engin Yayınevi, İstanbul.
- KAYA, E. (2016). Samsun İlindeki Ortaokul Öğrencilerinin Noktalama İşaretlerini Kullanma Düzeyleri (Çarşamba Örneği), Yayımlanmamış Yüksek lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Samsun.
- KEKLİK, S. (2016). Yazma Eğitimiyle İlgili İki Ders Önerisi: Düşünceye Dayalı Metin Yazma ve Kurmaca Metin Yazma Dersi, *Uluslararası Türkçe Eğitimi ve Öğretimi Dergisi*, Sayı:1, Yıl:1.
- KIRKKULAÇ, A., AKYOL, H. (Editörler) (2009). *İlköğretimde Türkçe Öğretimi* (2. Baskı), Pegem Akademi Yayınları, Ankara.
- ONAN, B. (2006). Ses Olgusunun Denetlenebilirliği Bağlamında Dil becerilerinin Geliştirilmesinde Etkili Olduğu Düşünülen Fonolojik Yönlendiriciler: Noktalama İşaretleri, *TUBAR XX*, Güz Sayısı, s. 141-163.
- ÖZDEMİR, E. (1979). *Örnekli ve Uygulamalı Yazılı Anlatım Dersleri*, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- ÖZKAN, F. (2009) *Türk Dili ve Kompozisyon Bilgileri* (6. Baskı), Murathan Yayıncılık, Trabzon.
- ÖZKARA, Y. İZCİ, G. (2013). İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin okumaya yönelik tutumları ile noktalama işaretlerini uygulama düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 2(2).
- SEVER, E. MEMİŞ, A. (2015). Süreç Temelli Modellerinin İlkokul Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Yazım – Noktalama Becerisine ve Yazma Eğilimine Etkisi, *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 5 (9), Retrieved from <http://dergipark.gov.tr/ksbd/issue/16222/169897>
- TDK (1998). *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, 9. Baskı, Ankara.

- TDK (2018). http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_content&view=article&id=187 Noktalama-Isaretleri-Aciklamalar&catid=50:yazm-kurallar&Itemid=132 (Erişim Tarihi: 27.08.2018)
- TEMİZKAN, M. (2008). Türkçe ve Sınıf Öğretmeni Adaylarının Yazılı Anlatım Çalışmalarını Düzeltme ve Değerlendirme Durumları, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, Cilt 9, Sayı 3, s. 49-61.
- ULUDAĞ, E. (2002). İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Yazım ve Noktalama Kurallarını Uygulama Beceri Düzeyleri, *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 4, Sayı 1, s. 97-114.
- UNGAN, S. (2007). Yazma Becerisinin Geliştirilmesi ve Önemi, *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı 23, s.461-472.
- YAĞMUR ŞAHİN, E. MADEN, S., KARDAŞ, M. N., ŞAHİN, A. (2011). Noktalama İşaretlerinin Öğretiminde Grup Araştırması Tekniğinin Öğrenci Başarısına Etkisi, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 8, Sayı 15, s. 257-268.
- YAMAN, E. (2013). *Yazma Sanatı Yazılı Anlatım* (2. Baskı), Akçağ Yayınları, Ankara.
- YILMAZ, M. (2012). İlköğretim I. Kademe Öğrencilerinin Kompozisyon yazma becerilerini Geliştirmede Planlı Yazma Modelinin Önemi, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 9, Sayı 19, s. 321-330.
- YILMAZ, Y. (2008). *Yazma Öğretimi Kuramdan Uygulamaya Türkçe Öğretimi* (2. Baskı), (Ed. Yıldız, Cemal), Pegem Akademi Yayınları, Ankara.